

Väinö Valtonen

Rakas entine Viuhkola

Mie tahtosi viel omast näkökulmastai muistella mei yhteistä Karjala-matkaa toukokuus. Jälkeepäi oon aatelt, jot se ol nii hyvi järjestetty matka, jot siint kannattaa vieläki järjestäjii kiittää, esiks tietyst Ossii ja sen jälkee kaikii muitakii.

Juhla ol hyväst valmisteltu, ohjelmas pääsiit äänee paikalliset nykyasukkaatkii. Kirkkokohvit tarjottii kaikille ja tarjoilu näytti käyvä sutjakast, vaik meitä kohvitettavii ol varmaa toistasattaa.

Ja mikä onni meil ol? Aurinko porotti kaikeaa, paita pyrki vähä kastumaa, mut se ei olt sattee syytä eisikää. Sontikkaa ei tarvint koko päivän ramille ottaa, jos ei joku päivävarjoksee halunt.

Kohvi jälkee autot kulettiit meitä kotikyllii sen mukkaa, jot mihi mänijöitä ol ilmoitettu. Mei auto läks posottelemaa kohti Kaukijärvee, jotkut jäivät kyyvist jo Pihkalas, joku läks etsimää Pitkälä kyllää, toiset Työppölää ja erräät jäivät kyyvist Kaukijärve livanalas. Mie käytä iha tahallisest tuota Kaukijärve-muotoo, ko silviisii myö enne sanottii.

Mei kyytii ol osunt Työppöse-nimine pariskunta. Hyö olliit enskertalaisii ja etsiit sellasta kyllää ko Hänniloja. Meist ei kukkaa tuntent sen nimistä kyllää, mut ko yhes rimetsittii ja tutkittii karttoi, nii tultii siihe tuloksee, jot se on Uuvekirko puolel se kylä. Mei autoisäntä, tää Santala kuletti meitä Vennäikirkolle ast, niiko Uuvekirko Kaukijärvelle. Mie sit selosti nii paljo ko kerkesi, tunsiha mie nää paikat niiko omat taskui. Sotilaita siel vileksi iha niiko ennekii, kesäpuserot vaa olliit ruskehii eikä harmaita niiko ennevanhaa. Metsäkelolas myö käännnyttii takasiipäi ja Työppöset olliit iha tyytyväisii, ko saivat ies käyvä Uuvelkirkol, vaik Hänniloja jäikii näkemättä.

Kaukijärvelt meitä läks kolme mohikaanii pyrkimää Viuhkolaa kohti: mie, pojapoikai Juho ja siskoi poika Kimmo Kivivuori. Kävelymatkaa ol vähä toista kilometrii. Ei olt meille mikkää yllätys, jot Versaski huvila kohalt vanha maantie ol rautaportil sulettu. Siin ol nyt joku virma ja sen kartano läpi mei piti kulkee, jot päästäis jatkamaa maantietä pitki Viuhkolaa. Porttivahti kutsu isäntää paikalle ja siihe hurahuttikii autollaa sen näköne mies, jot ei olt vaikee arvata kuka täs on paika pomo.

Hää haasto vaa venettä, onneks Kimmo ymmärs sen verra, jot saatii lupa-asia selväks. Aleksei hää ol nimeltää ja selitti, jot hää on kiinnostunt tään paika vanhoist kartoist. Sitä varte hää anto nimikorti ja pyys lähettämmää, jos meil sattuis sellasii olemaa.

Mie sit lähetinkii hänelle e-posti kautta yhe karta, ja panin mukkaa viel piirrokse kotitalostai ja oma valokuva, mikä ol otettu kesäl -39 siin maantiel, likipittäi samas paikas mis myö sil hetkel parastaikaa seisottii. Mittää palautetta ei oo tult, no en mie sitä oo ves kielel uotellutkaa. Mie oisi antant hänelle kohvipaketi, hää viittais käellä, jot anna tuolle vartiomiehelle.

Siprola ja Viuhkola, niist ei oo jälel muuta ko pelkät nimet, sammaa laakeeta aakeeta molemmat kylät. Yhel silmäyksel, ko vähä päätäis käännät, näet sen mitä siel on: mäenyppylät ja metsii reunat, sielt se pusikoitumine vallottaa aluetta enemmän ja enemmän. Ei rakennuksii, ei asukkaita, ei nii ristisieluu. Lintui liverrystä ja tuulesuhinaa saat kuunnella, mikkää muu ei riko luonnorauhaa. Kymmenä vuotta takaperi mie käi täs samas paikas. Sillo tää ol yhtä voikukkamerta koko aukia. Nyt niitä kukkii ei olt, mihi lie hävinneet?

Siel tää mei kolmemiehe kopla istu pelloreunal niiko paimenpojat, haastettii vanhoi asioi ja syötii evähii. Rihmaoja sillalle ast kuitekii kahlattii siin villiintynnees ruohikos ottamaa sielkii valokuvat.

Miule ol tään matka kohokohta katsella viel kerra Viuhkolaa, ommaa entistä kotipaikkaa, syntymäseutuu, lapsuutei leikkiympäristöö, sitä vähhää mitä siel niist on jälel, ja ilo ol haastaa paikapääl nuoremille , mikälaista elämää tääl enne eletti.

Ja nyt ko tääl Viuhkolas ollaa, nii mitäpä jos kurkistettais vähä ettäämmällekii sen kylähistorias. Ei se olt suur kylä Kuolemajärve kyllii joukos, mut Kaukijärve siivel se tul tunnetuks jo parisattaa vuotta enemmi ko monet muut Kuolemajärve kylät. Uotaha ko mie selitä.

Kaukijärve alue on olt jo 1300- luvul suur läänitysalue. Se on sit joskus myyty, joskus lahjotettu omistajalt toiselle. Itse Ruotsi-Suome entine kunkku Mauno Eerikipoikakii tiijetää ollee yhtee aikaa sen omistaja, nii jot myö syötii evähii itse kuninkaa enne omistamal maal. Viimeks sitä omisti drotsi, ritari ja koko Itämaa laamanni Niilo Tuurepoika Bjelke.

Hää ol höyli mies, lahjotti koko Kaukijärve lääni kirkolle. Mut siin ol yks ehto: Viipurii pittää saaha tuomiokirkko eli piispalle istuin. Jos nii käyp, nii se saap koko kartanolääni omaksee. Siint tehtii perkamentille kirjetettu lahjakirja Kalmari kaupungis 1362. Jos et uso, nii käy katsomas. Sitä säilytettää valtioarkistos Tukholmas.

Verokirjois on 1619 lueteltu Kaukijärve kartanoläänii kuuluneiks 20 eri kylää. Niitä ol Uuvekirko puoleltkii, ko sitä sammaa Uttakirkkooha myö sillo oltii, molemmilt puolilt Kaukijärvee: Talpola, Hänniloja, Vitikkala, Kiskola, Taamala Viimola Hyttilä, Tommila, Peippola, Anterola, Kallola, Kauppila. Varpulila, Nuutila, Kiskola, Kaukola, Mellola, Iivanala, Viuhkola ja Työppölä. Siprolast ei virketa mittää, mut tietyst sekii on siihe läänii kuulunt.

Asukkaita näis kylis on aikoi kulues olt hyvi vaihtelevast. Joskus niihe aikuiset on olleet jopa yhe käe sormil laskettavis. Viuhkolas on 1728 olt kaks henkikirjetettuu aikuista, lapsii ko ei sillo räknätty eisikä. Mut annas olla, ko päästii uuelle sataluvulle, nii 1810 sielt löyvetti 88 ihmistä ja Siprolaskii ol 62 asukasta. Mie oon itse pasiaa aatelt, jot se on olt se Viuhkola hovi, mikä on saant sinne nii paljo väkkee tulemaa.

Parraat vuuvet hovis on eletty 1800- luvul. Sillo on perustettu puutarhaa, istutettu koivukuja Viuhkola kylätie vartee sekä tammet ja muut jalopuut hovi läheisyytee. Miul on vahva olettamus, jot omistajat on tulleet Pietarist, niiko ol tää viimine omistajakii hyönteisrohvessori Starck.

Se Viuhkola, minkä mie tunsii, alko siint ko hovi män "vasara alle" 1920 seutuvil. Hovin osti Kunttu-nimine liikemies, jako maat 18 ossaa ja möi nää maatilkut jokahise eriksee. Ostajii joukos olliit muihe mukan Valtose veljekset Nikolai ja Freetrik Hatelahe Sikost kotosii. Jälkimäisest tul miu issäi 1926. Hovi rakennukset purettii ja uuvet isännät rakensiit puretuist talojaa omille maillee. Vankat tammet naapuri pihas ja yheksä metrii syvä kaivo olliit jälel muistuttamas Viuhkola hovist viel 30-luvul, talvisottaa ast.

Miu issäi kerkis viel 1938 rakennuttaa uudemma asuntotalo, mut ilo siint jäi lyhyeks, ko ei täyttä vuottakaa keritty siin assuu. Se palo jo sova alus, joulukuu 5. päivä -39 niiko koko kylä. Muutamaa päivää aikasemmi asukkaat olliit lähteneet evakkomatkalle. Ei sitä viholline polttant, sen tekkiit Ässä-rykmenti sotilaat. Se olkii ainoo hyvä puoli siin asias.

Harvemmi se historia ilosii asioi mei muisteltavaks tuop, usseemmi niis on surulliset sävyt. Nii ne on Viuhkolastkii.